

Inspektionsrapport
från Skolverket
2007:42

Utbildningsinspektion i
den fristående grundskolan
Bergsundsskolan □ □
i Stockholm

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Axedinskolan AB
Långholmsgatan 24
117 33 Stockholm

2007-02-26
1 (3)
Dnr 54-2006:1648

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Bergsundsskolan i Stockholm

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående grundskolan Bergsundsskolan i Stockholm kommun. Besök gjordes i skolan den 19 oktober 2006.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor skall förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar endast områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete, då inga brister i verksamheten har konstaterats.

Skolverket avser att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att verksamheten vid Bergsundsskolan huvudsakligen har god kvalitet. Skolan har goda personella och materiella resurser. Skolans ledning arbetar tillsammans med lärarna för att skapa rutiner och verka för att förbättra kvaliteten på verksamheten. Många av de förbättringsområden som inspektionen resulterat i har på ett eller annat sätt redan identifierats av skolans ledning. Inspektörernas bedömning är därför att skolan har goda förutsättningar att åstadkomma en bra utbildning och ett gott klimat på skolan.

Skolverket bedömer att skolans namn alljämt uppfyller kraven för godkännande för den fristående grundskolan och har därmed fortsatt rätt till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Skolverket bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga ämnen.
- Skolan bör relatera sin planering av undervisningen till de nationella målen.
- Skolan bör utarbeta rutiner för användandet av de nationella styrdokumenterna som utgångspunkt för regelbundna och kontinuerliga uppföljningar och bedömningar av enskilda elevers kunskapsutveckling.
- Skolan bör ge eleverna kunskap om det egna lärandet och den egna utvecklingen i förhållande till nationella utbildningsmål.
- Arbetet med åtgärdsprogram bör förbättras så att sådana upprättas enbart för de elever som befaras inte ha förutsättningar att uppnå nationella utbildningsmål.
- Skolans kvalitetsarbete bör utföras mer systematiskt så att det bidrar till att förbättra elevernas resultat i enlighet med nationella utbildningsmål. Skolan bör använda den upprättade kvalitetsredovisningen som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg
Avdelningschef

Eva Hederström
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Anette Älmdalen, Christina Aro-Östgren, Claes-Göran Aggebo samt t.f. enhetschef Per Lennermark deltagit.

Bilaga

Rapport

Kopia till

Stockholms kommun

Övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Bergsundsskolan

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	13

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Bergsundsskolan den 19 oktober 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets andra inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet läsåret 1994/1995. Den senaste inspektionen av skolan gjordes 1995 då Skolverket konstaterade att skolan alltjämt uppfyllde villkoren för godkännande och fortsatt rätt till bidrag från elevernas hemkommuner (dnr 1995:1054).

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående skolor skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som anges i Skolverkets beslut åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av beslutet. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades rektorn, ett urval av lärare, elever respektive föräldrar, elevvårdspersonal som består av en specialpedagog och skolsköterskan samt företrädare för huvudmannen. Inspektörerna besökte också förskoleklassen samt lektioner i samtliga grundskoleklasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Bergsundsskolan har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolverket har i samband med inspektionen tagit del av rapport från den granskning som genomfördes av Stockholms kommun i Bergsundsskolan den 25-28 maj 2003.¹ Av denna rapport framgår att skolan bör prioritera ett antal utvecklingsområden som på olika sätt kommer att beröras i föreliggande rapport.

Beskrivning av skolan

Bergsundsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	27
Grundskola	76

Skolverket godkände Bergsundsskolan i Stockholm som en fristående grundskola för årskurserna 1-3 genom beslut (dnr 93:437) den 2 juni 1993. Skolan har med stöd av övergångsbestämmelser i 2 b kap. 6 § skollagen även fått Skolverkets godkännande att bedriva förskoleklass i anslutning till skolan (dnr 1999:1757).

Huvudman för skolan är Axedinskolan Aktiebolag med organisationsnummer 556466-6609.

Verksamheten vid Bergsundsskolan startade läsåret 1994/1995 och omfattar förskoleklass samt årskurserna 1-3. Huvudmannen uppger att läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) tillämpas.

Skolan hade vid inspektionsbesöket 27 elever i förskoleklassen samt 76 elever i grundskolans årskurser 1-3. Eleverna kommer med något undantag från skolans närområde.

¹ Utbildningsförvaltningen i Stockholms stad gör övergripande uppföljningar av samtliga skolformer.

Bergsundsskolan är belägen på Södermalm och förfogar över en byggnad med sex våningar där förskoleklassen och varje årskurs var för sig förfogar över en våning. På en våning bedrivs gemensam verksamhet och på den översta våning ligger lärarens arbetsrum samt rektors och huvudmannens lokaler.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Bergsundsskolan och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för den fristående skolan.

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Bergsundsskolan huvudsakligen har god kvalitet. Skolan har goda personella och materiella resurser. Skolans ledning arbetar tillsammans med lärarna för att skapa rutiner och verka för att förbättra kvaliteten på verksamheten. Många av de förbättringsområden som inspektionen resulterat i har på ett eller annat sätt redan identifierats av skolans ledning. Inspektörernas bedömning är därför att skolan har goda förutsättningar att åstadkomma en bra utbildning och ett gott klimat på skolan.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga ämnen.
- Skolan bör relatera sin planering av undervisningen till de nationella målen.
- Skolan bör utarbeta rutiner för användandet av de nationella styrdokumentet som utgångspunkt för regelbundna och kontinuerliga uppföljningar och bedömningar av enskilda elevers kunskapsutveckling.
- Skolan bör ge eleverna kunskap om det egna lärandet och den egna utvecklingen i förhållande till nationella utbildningsmål.
- Arbetet med åtgärdsprogram bör förbättras så att sådana upprättas enbart för de elever som befaras inte ha förutsättningar att uppnå nationella utbildningsmål.
- Skolans kvalitetsarbete bör utföras mer systematiskt så att det bidrar till att förbättra elevernas resultat i enlighet med nationella utbildningsmål. Skolan bör använda den upprättade kvalitetsredovisningen som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Kunskaper

Läroplanen föreskriver att skolan skall ansvara för att eleverna når de uppställda målen i grundskolan. De nationella kursplanerna anger mål som eleverna minst skall ha uppnått i slutet av femte respektive nionde skolåret.

En fristående skola skall enligt skollagen ge kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot dessa kunskaper.

Inspektörerna fick i samband med inspektionsbesöket ta emot en nyligen upprättad kvalitetsredovisning för läsåret 2005/2006. Kvalitetsredovisningen inkluderar förskoleklassen, grundskolan samt fritidshemmet. I denna redovisas mål och arbetssätt samt resultat och måluppfyllelse för områdena ”Normer och värden”, ”Estetisk verksamhet och motorik”, ”Kunskaper och uppföljning” samt ”Elevinflytande”.

Av samma kvalitetsredovisning framgår under rubriken ”Kunskaper och uppföljning” att ”skolans övergripande kunskapsmål är att alla barn² ska få baskunskaperna: läsa, skriva och räkna”. Skolan redogör i kvalitetsredovisningen för hur man följer elevernas utveckling av dessa baskunskaper med stöd av individuell utvecklingsplan, portfolio, kunskapscirklar³ och Läs- och Utvecklings-schema (LUS). I kvalitetsredovisningen uppges att ”enligt skolans klasslärare var det totalt 8 barn (av skolans 104) som icke, eller delvis, uppnådde målen vid förra läsårets slut”. Det framgår dock inte om dessa mål utgörs av nationella mål, av skolans ”lokala kursplaner”, av kvalitetscirklarna eller om det är de mer övergripande kunskapsmål som redovisas ovan. Under avsnittet ”Estetisk verksamhet och motorik” redovisas resultat och måluppfyllelse av dessa verksamheter som förutsättningar för eleverna att nå de nationella målen snarare än elevernas kunskapsutveckling i dessa olika ämnen.

Skolan har utöver kvalitetsredovisningen ingen samlad redovisning över elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i riktning mot nationella mål för årskurs 5. I samband med faktagranskningen har huvudmannen delgivit inspektörerna en reviderad kvalitetsredovisning. Denna redovisar inget annat resultat av elevernas kunskapsutveckling än ovan angivna.

Bergsundsskolan bedriver undervisning enbart till och med årskurs 3, men måste enligt inspektörerna ha en klar bild av elevernas kunskapsutveckling i riktning mot de nationella målen. Inspektörerna bedömer mot bakgrund av detta att skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga ämnen.

Av kvalitetsredovisningen framgår inte särskilt resultatet av verksamheten i förskoleklassen, men i samband med lektionsbesök samtalande inspektörerna med flera av förskoleklassens elever som kunde ge konkreta exempel på vad de lär sig avseende såväl normer och värden som kunskaper. De föräldrar som inspektörerna samtalande med uppgav att de kan se resultat av förskoleklassens arbete och genom utvecklingsamtalen görs föräldrarna delaktiga i barnens utvecklings- och lärandeprocess. Inspektörerna bedömer att eleverna i förskole-

² Begreppet barn används konsekvent i skolans egna måldokument. I kvalitetsredovisningen används både begreppet barn och elev. I samband med faktagranskningen har skolan meddelat att ”elever” är ändrat till ”barn” i skolans måldokument respektive kvalitetsredovisning.

³ Kunskapscirklarna behandlas ytterligare i avsnitten ”Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen” respektive ”Utvärdering av lärandet”.

klassen ges möjlighet till utveckling och lärande och en grund för fortsatt skolgång.

Normer och värden

Enligt både läroplanen och skollagen skall verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig avser såväl skolmiljön i vid mening som undervisningens innehåll och utformning och skall omfatta alla elever.

I skolans kvalitetsredovisning förklaras målet för skolans arbete med elevinflytande som: ”Vi vill utveckla känslan och medvetandet hos våra elever om att alla människor är medaktörer i sina egna liv.” I samma kvalitetsredovisning redovisas resultatet av detta arbete och det uppges att utifrån de utvärderingsamtal som skolans lärare fört med eleverna kan skolan dra slutsatsen att fortsatta diskussioner krävs kring elevernas inflytande. Det konstateras också att skolans behöver bli bättre på att vara lyhörda inför elevernas tankar och behov.

Inspektionen har visat att Bergsundsskolan har fungerande rutiner för klassråd, elevråd och gemensamma storsamlingar. Skolans elever var helt och fullt införstådda med klassrådets respektive elevrådets uppgift och därmed den egna rollen i skolans demokratiska process. Inflytande, delaktighet och ansvar gäller som omnämns inledningsvis också undervisningens utformning och innehåll och eleverna upplever att de har inflytande över sin utbildning även om de ansåg att alla lärare inte alltid tar deras synpunkter eller kritik på allvar. Inspektörerna bedömer att eleverna har förmåga att arbeta i demokratiska former, är införstådda med de demokratiska processerna och att de har ett visst inflytande över verksamheten i stort och över undervisningens utformning och innehåll (se vidare under rubriken Arbetsmiljö och delaktighet).

I samband med inspektionstillfället uppfattade inspektörerna skolan som mycket lugn. Samtliga elever uppgav att de känner sig mycket trygga och att det är roligt att gå i skolan. Detta bekräftas också av de intervjuade lärarna och föräldrarna. En allmän åsikt bland såväl elever som föräldrar är att det finns många vuxna att tillgå i skolan och att personalen uppmärksammar eventuell kränkande behandling och att åtgärder genast vidtas om sådan uppstår.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan utgör en trygg och stimulerande miljö för samtliga elever och att skolans resultat avseende normer och värden svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildningen inom det offentliga skolväsendet. För att säkerställa att utbildningen ger kunskaper och färdigheter som väsentligen svarar mot vad grundskolan skall förmedla bör dock skolan förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga ämnen.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och

betygsättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation.

Därtill har granskats om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och andra författningar som gäller för den fristående skolan.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I föregående avsnitt konstateras att eleverna har förmåga att arbeta i demokratiska former och att de är införstådda med de demokratiska processerna. Som också beskrivs i föregående avsnitt uppgav eleverna att de ges möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll och utformning. Skolans kunskapscirklar är centrala för eleverna och de kunde berätta att de aktivt använder dessa i en del ämnen, och då både för planering av undervisningen och för utvärdering av den egna utvecklingen. Alla elever har dock inte kännedom om utbildningsmålen och i det samtal som genomfördes med eleverna vid inspektionsbesöket framstod det tydligt att det är svårt för en del elever att se vad dessa har för egentlig betydelse. Enligt inspektörerna får eleverna med detta tillvägagångssätt snarare veta vad de skall göra än vad de skall lära sig och vilka kunskapskvaliteter de skall sträva efter. Enligt inspektörerna är kännedom om vilka kunskapskvaliteter de skall sträva efter en viktig förutsättning för delaktighet, inflytande och ansvar. I överensstämmelse med skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2005/2006 förutsätter inspektörerna därför att skolan beaktar detta i det fortsatta utvecklingsarbetet med elevers inflytande.

En ny lag (SFS 2006:67) trädde i kraft den 1 april 2006, lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Lagen ställer också krav på att huvudmannen för en skola skall se till att det finns en likabehandlingsplan vars främsta syfte är att främja likabehandling, att förebygga samt motverka trakasserier och annan kränkande behandling. I planen skall planerade åtgärder redovisas och den skall ses över och följas upp varje år. Vid inspektionsbesöket fick inspektörerna ta emot en sådan likabehandlingsplan som upprättats av skolans ledning en kort tid före besöket. Skolans samtliga anställda har tillsammans bearbetat likabehandlingsplanen. Inspektörerna vill i detta sammanhang uppmärksamma skolan på att en ny förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan i kraft trädde i kraft den 15 oktober 2006, varför inspektörerna förutsätter att skolans likabehandlingsplan också görs känd bland elever så att den blir det verktyg som lagen avser.

Enligt huvudmannen samt intervjuade lärare och föräldrar lägger Bergsunds-skolan stor vikt vid arbetet med värdegrunden och har kommit till rätta med de mobbningsproblem som förekom under våren 2005 och som gav utslag i en utvärdering som skolan genomförde under hösten år 2006.

Sammantaget bedömer inspektörerna att arbetet med arbetsmiljö och delaktighet är av god kvalitet och ger förutsättningar för eleverna att utvecklas i enlighet

med den värdegrund som gäller för utbildningen inom det offentliga skolväsendet.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

De lokala måldokument som ligger till grund för undervisningens innehåll och utformning utgörs av skolans arbetsplan och tillika ”kursplaner” för enskilda ämnen.

I skolans övergripande mål fastställs att ”skolan skall skapa en känsla av lust, gemenskap och arbetsglädje hos barn och vuxna”. Enligt dessa mål skall skolan också bidra till att bygga upp självkänsla och självtillit hos varje barn och bidra till att barnen lär sig respekt för andra människor och utveckla tolerans och empati. Barnen skall enligt målen också utveckla känslan och medvetandet om att alla människor är medaktörer i sina egna liv.” Dessutom fastställs att skolan skall stimulera kreativiteten och lusten till att söka nya kunskaper och färdigheter. I skolans lokala arbetsplan uppges dessutom: ”Vi är inspirerade av den danska Bifrostskolans pedagogik och genomför långa temaarbeten, vilka löper som en ’röd tråd’ genom hela verksamheten. Här har vi möjlighet att bearbeta olika ämnesområden och utforska sambandet mellan kropp – själ och intellekt.” I skolans upprättade kvalitetsredovisning för läsåret 2005/2006 uppges estetisk verksamhet och motorik fungera som arbetssätt som skall ge eleverna förutsättningar att lära.

Skolans ”kursplaner” fastställer mål för olika ämnen. ”Kursplanerna” är delvis olika till sin utformning men samtliga innehåller såväl strävansmål som uppnåendemål. Strävansmålen fastställer vad barnen bör kunna och känna till medan uppnåendemålen fastställer vad de skall kunna. Skolan har också kursplan för ”Etik”. Ämnesbeteckningen ”Motorik” används istället för Idrott och hälsa. ”Kursplanerna” i svenska respektive matematik omfattar även förskoleklassen och uppnåendemålen är för denna verksamhet benämnda kravnivåer.

Inspektörerna har också tagit del av skolans egen timplan som dock inte behandlar alla de ämnen som finns representerade i skolans ”kursplaner”. Skolans timplan är inte känd av alla lärare och de lärare inspektörerna samtalade med ansåg att ”kursplanernas” ämnen fanns representerade i de teman skolan arbetar med.

Utöver detta har skolan planerat ämnesvisa moment och innehåll i så kallade kunskapscirklar. Några lärare uppgav att kunskapscirklarna är formulerade utifrån de lokala ”kursplanerna”. Inspektörerna fick av skolledningen uppfattningen att kunskapscirklarna trots allt är en följd av att många lärare har varit verksamma som lärare i många år och har klart för sig vilket innehåll som skall genomföras snarare än att i ett planeringsarbete reflektera över vilket stoff som skall användas för att undervisningen skall leda till en utveckling i enlighet med nationella utbildningsmål. Kunskapscirklarna används aktivt för såväl planering av undervisningen som för utvärdering av den enskilde elevens utveckling och i samband med lektionsbesök kunde inspektörerna notera att de användes aktivt i alla klasser. I rapporten från den granskning som genomfördes av Stockholms kommun år 2003 påpekas att skolan bör komplettera de ämnesbundna målen med gemensamma kriterier för måluppfyllelse. Skolan har åtgärdat detta genom att konkretisera moment och innehåll för vissa ämnen i kunskapscirklarna.

Mot bakgrund av ovanstående kan inspektörerna konstatera att skolans egna måldokument och kunskapscirklar inte har en given anknytning till de nationella kursplanerna.

Dessutom står det klart att skolans egna måldokument snarare betonar arbetet med normer och värden än med kunskaper i enlighet med nationella utbildningsmål.

Timplanens beräkning av tid för respektive ämne utgör inte grund för lärarnas planering. En del ämnen har dessutom tilldelats så begränsad undervisningstid att inspektörerna ställer sig frågande om eleverna ges möjlighet att uppnå de mål som skolan själv har upprättat i sina "kursplaner".

Inspektörerna kan också konstatera att kunskapscirklarnas innehåll och moment är utgångspunkt för planering och utvärdering snarare än nationella mål och de egna "kursplanerna". Inspektörerna bedömer därför att skolan fortsatt bör relatera sin planering av undervisningen till de nationella målen.

Huvudmannen har i samband med faktagranskning uppgett att en revidering av de lokala "kursplanerna" påbörjats så att de tydligare riktar sig mot nationella mål. Det är i det sammanhanget angeläget att skolan reflekterar över och jämför de strävansmål och uppnåendemål som fastställs i läroplanen och i de nationella kursplanerna för att se samband mellan hur de är skrivna och vilken funktion de har. I mål att sträva mot används begrepp som utveckla, fördjupa, tillägna sig, bli förtrogen med för att tydliggöra att detta är utvecklingsmål som inte har någon gräns. I mål att uppnå beskrivs vad eleverna skall kunna och uttrycka, därmed en kunskapsnivå som alla elever skall nå. Denna skillnad framgår inte i skolans "lokala kursplaner" eller i kunskapscirklarna. Inspektörerna vill dessutom betona att både nationella kursplaner och läroplanen måste samverka vid planering och genomförande av undervisningen då de nationella kursplanerna inte anger hur undervisningen skall bedrivas, något som däremot i större utsträckning fastställs i läroplanen. De värden som slås fast i läroplanen är också en viktig grund för val av arbetssätt. Det är också angeläget att skolan i den lokala planeringen reflekterar över vilket stoff som kan användas för att uppnå de aktuella utbildningsmålen snarare än ha en färdig momentplanering.

Inspektörerna förutsätter att skolan i detta arbete även ser över den egna timplanens fördelning ämnena emellan så att eleverna ges tidsmässig förutsättning att utveckla de kunskapskvaliteter som fastställs i de nationella kursplanerna.

Skolans egna kursplaner innefattar även kravnivåer och uppnåendemål i svenska och matematik för förskoleklassen. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att förskoleklassen visserligen är en del av skolväsendet och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. De nationella kursplanerna gäller dock inte för förskoleklassen. Målen i läroplanen avser vad verksamheten skall sträva emot och vad barn och unga skall ha uppnått. Samtidigt är det viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i förskoleklassen och att förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Inspektörerna vill därför påpeka att det är läroplanen och inte de nationella ämneskursplanerna som skall tillämpas i förskoleklassen.

Lektionsbesöken gav exempel på ett omväxlande arbetssätt och arbetsglädjen hos både elever och lärare var uppenbar. Eleverna arbetar gruppvis omväxlande i ämnesmoduler, ämnesövergripande moduler där skapande arbete är en viktig

del samt valbara ”forskningsprojekt”. Ämnesundervisningen i matematik och svenska bedrivs främst i åldershomogena grupper.

Övriga ämnen har anknytning till pågående tema och bedrivs ofta ämnesövergripande och åldersblandat för att åstadkomma ett helhetstänkande och sammanhang för eleverna. I skapande verksamhet lär sig eleverna nya tekniker som de kan använda i temat. I projektarbetet, som bedrivs i åldersblandade grupper får eleverna fördjupa sina kunskaper inom det givna temat.

Det framgick att lärarna lägger ned mycket tid på att ta fram ett temaområde som är tillräckligt brett för att täcka momenten i kunskapscirklarna. Efter den gemensamma och inledande upplevelsen har man en period där eleverna får bekanta sig med temat, lära sig mera och reflektera över vad de kan tänkas fördjupa sig i inom temat. Elevernas tankar och idéer utgör sedan underlag för lärarnas fortsatta planering och dessutom för elevernas individuella planering. Kunskapscirklarna är centrala i denna planering. Elevernas egen dokumentation i form av bilder och skapande i olika framställningsformer åskådliggör pågående tema och sätter sin prägel på skolmiljön.

Sammantaget bedömer inspektörerna att innehåll i undervisningen, arbetsätt och arbetsformer på många sätt främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i läroplanen och nationella kursplaner. Som ovan bedöms saknas dock den medvetna och uttalade relationen till nationella utbildningsmål.

Individanpassning och stöd

Enligt läroplanen, som skolan säger sig följa, innebär en likvärdig utbildning bland annat att undervisningen inte kan utformas lika för alla och att det finns flera vägar till målen beroende på elevernas olika behov och förutsättningar. Enligt samtliga intervjuade ges eleverna, i det bifrostinspirerade och ämnesövergripande arbetsätt som skolan tillämpar, möjlighet att reflektera över vad de kan tänkas fördjupa sig i inom temat. Elevernas tankar och idéer utgör sedan underlag för lärarnas fortsatta planering och dessutom för elevernas individuella planering.

Kunskapscirklarna används enligt såväl de intervjuade lärarna som specialpedagogen vid uppföljning och utvärdering av elevernas utveckling och eventuella stödbehov. Det innebär att elever som av olika anledningar inte anses klara av kunskapscirklarnas bestämda innehåll och givna moment bedöms vara i behov av olika former av stöd. Enligt skolans specialpedagog är detta föremål för en av specialpedagogen initierad diskussion som syftar till att skolan i ökad utsträckning skall analysera orsaker till elevens behov av särskilt stöd utifrån ett organisatoriskt och pedagogiskt perspektiv. När en klasslärare anser en elev vara i behov av särskilt stöd, genomför specialpedagogen därför alltid en pedagogisk kartläggning av undervisningssituationen och hur denna påverkar den enskilde eleven.

Från och med den 1 juli 2006 har förändringar i förordningen om fristående skolor införts avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn skall se till att behovet utreds om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt hur

åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Programmet kan omfatta elevens hela skolsituation.

I de åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av formuleras ett "nuläge" av elevens och dennes beteende och det beskrivs hur man skall komma till rätta med dessa beteenden. Åtgärdsprogrammen innehåller en tydlig hänvisning till när uppföljning och utvärdering skall ske. Inspektörerna har också tagit del av en skriftlig sådan utvärdering som tydligt visat "hur det har gått" för eleven när det gäller vissa beteenden.

Det framgår dock inte i något av dessa program om skolan befarar att eleven inte kommer att uppnå nationella utbildningsmål för årskurs 5 och hur detta skall åtgärdas för att ge eleven bättre förutsättningar i sitt skolarbete. Det urval av åtgärdsprogram som granskats är enligt inspektörerna av den karaktären att de mycket väl kan ersättas av de individuella utvecklingsplaner som skolan använder sig av. Inspektionen har också visat att skolan inte har några tydliga rutiner för arbetet med att upprätta åtgärdsprogram. Enligt inspektörerna är en sådan tydlighet angelägen inte minst i den ämnesövergripande och åldersblandade undervisning som skolan bedriver och som innebär att många lärare möter och undervisar en och samma elev. Inspektörerna bedömer att arbetet med åtgärdsprogram bör förbättras så att sådana upprättas enbart för de elever som befaras inte ha förutsättningar att uppnå nationella utbildningsmål.

Utvärdering av lärandet

Skolan har upprättat ett dokument benämnt "Utvärdering" som beskriver de olika metoder skolan tillämpar för "utvärdering och mätning av kunskaper". Kunskapscirkeln är en av dessa metoder, läsutvecklingsschema (LUS) ett annat. Kunskapscirkeln beskrivs som två cirklar som "innehåller alla ämnen och de kunskaper barnen ska inhämta under skolgången d.v.s. år 0-3". LUS beskrivs i ovan nämnda dokument som "ett standardiserat utvecklingsschema som möjliggör en mätning av barnens läsutveckling".

Utöver dessa metoder nämns också portfolio som en dokumentation med utvalda som visar olika skeden i barnens inlärning. Det nämns också att barnen väljer ut dessa alster "utifrån sin egen känsla av utveckling och diskuterar innehållet med en pedagog". Detta är enligt inspektörerna väl överensstämmande med läroplanens intentioner, som innebär att skolan skall sträva efter att varje elev utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna. Inspektionen har dock visat att eleverna anser att lärarna väljer ut vilka alster som skall ingå i portfolion och de uppfattar heller inte att denna är en utgångspunkt för att de själva skall vara delaktiga i sin utveckling. De såg snarare på portfolion som en samlingsmapp av "fina saker". En förutsättning för att eleverna skall kunna vara delaktiga i en process som innebär att värdera sitt eget lärande är enligt inspektörerna också att de känner till målen för utbildningen.

Elever och föräldrar var nöjda med utvecklingssamtalet och uppgav att dessa ger en god bild av elevens utveckling. Det stod klart att det är kunskapscirklarna som är utgångspunkt för samtalet och beskrivningen av den enskilde elevens utveckling och föräldrarna uppgav att vare sig de nationella målen eller skolans "kursplaner" är aktuella under utvecklingssamtalen.

Huvudmannen har vid faktagranskningen också meddelat att de nationella målen skall tydliggöras för föräldrarna.

Kunskapscirkeln diskuteras i föregående avsnitt, men inspektörerna vill ånyo uppmärksamma skolan på att kunskapscirkelarna inte anger vilka kunskaper eleverna skall tillägna sig utan snarare vilka moment och vilket innehåll de skall genomföra och ta del av. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolan bör utarbeta rutiner för användandet av de nationella styrdokumenterna som utgångspunkt för regelbundna och kontinuerliga uppföljningar och bedömningar av enskilda elevers kunskapsutveckling. Skolan bör ge eleverna kunskap om det egna lärandet och den egna utvecklingen i förhållande till nationella utbildningsmål. Detta var ett av de utvecklingsområden som ansvariga inspektörer för Stockholm kommuns granskning identifierade för drygt tre år sedan.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. föreskrivs att en skriftlig kvalitetsredovisning årligen skall upprättas som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten och att denna skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Detta gäller enligt förordningen även för fristående skolor.

I samband med inspektionsbesöket har skolan delgett sin skriftliga kvalitetsredovisning för läsåret 2005/2006. Kvalitetsredovisningen, som för övrigt är skolans första, är upprättad med stöd av en extern konsult och i samtal med lärarna stod klart att den inte är känd av samtliga, även om de kunde erinra sig att den externa konsulten intervjuat dem vid något tillfälle.

I kvalitetsredovisningen beskrivs vilket underlag den bygger på, bland annat används den Brukarundersökning som genomfördes av Utrednings- och Statistikkontoret (USK) år 2005 bland föräldrar med barn i årskurs 3. Skolverkets verktyg för kvalitetsarbete (BRUK) anges som ännu ett underlag och dessutom används enkätundersökning som skolan själv genomfört tillika med utvärderingar som skolans pedagoger genomfört tillsammans med elever i årskurserna 1-3. Det uppges också att den externa konsulten har genomfört intervjuer med skolläda och övrig personal. Slutligen anges skolans olika styrdokument samt elevernas måluppfyllelse som underlag för upprättandet av kvalitetsredovisningen.

Kvalitetsredovisningen beskriver inledningsvis skolans förutsättningar för verksamheternas måluppfyllelse och detta innefattar ekonomiska, organisatoriska och personella förutsättningar liksom skolans pedagogiska inriktning. Därefter beskrivs skolans mål och arbetssätt för tre olika områden. Resultatet och fortsatta åtgärder beskrivs slutligen för vart och ett av dessa områden.

Inspektörerna kan dock inte riktigt härleda dessa områden till skolans styrdokument. De bedömningar inspektörerna gör, beträffande skolans bristande användande av de nationella utbildningsmålen, bekräftas också av att dessa inte utgjort underlag vid upprättandet av kvalitetsredovisningen, något som trots allt den ovan redovisade förordningen kräver. Överlag vill inspektörerna uppmärksamma skolan på att det är av stor betydelse att kunna visa upp hur resultaten ser ut i det system av mål- och resultatstyrning skolan nu omfattas av. En ange-

lägen fråga i en kvalitetsredovisning är då huruvida målen som anges i kurs- och läroplaner har nåtts.

Inspektörerna konstaterar att skolan nu har en kvalitetsredovisning som kan fungera som ett underlag för fortsatt kvalitetsarbete i syfte att förbättra elevernas resultat. För detta krävs dock att skolan gör kvalitetsredovisningen känd bland samtliga lärare. Det krävs också att skolan, i enlighet med de bedömningar inspektörerna gör i föreliggande rapport, säkerställer att de nationella utbildningsmålen är utgångspunkt för såväl planering som utvärdering av såväl enskilda elevers utveckling som verksamhetens.

Huvudmannen har i samband med faktagranskningen uppgett att kvalitetsredovisningen behandlats i samband med en studiedag och därefter reviderats så att ”den bygger på gemensamma erfarenheter”. Inspektörerna har efter inspektionsbesöket tagit del av den reviderade kvalitetsredovisningen och kan konstatera att det ovan beskriva samläget är aktuellt också för denna.

Sammantaget innebär detta att inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör utföras mer systematiskt så att det bidrar till att förbättra elevernas resultat i enlighet med nationella utbildningsmål. Skolan bör också enligt inspektörernas bedömning fortsatt använda den upprättade kvalitetsredovisningen som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten så att den främjar skolans kvalitetsarbete.

Ledning och intern kommunikation

Huvudmannen för skolan Axedinskolan Aktiebolag är ytterst ansvarig för skolans verksamhet, vilket bland annat innebär att styrelsen fattar de långsiktiga ekonomiska och övergripande besluten. Styrelsen består av tre ledamöter varav två är ägare och dessutom verksamma vid skolan. Den tredje ledamoten har enligt ägarna ingen funktion utöver styrelsefunktionen. De två ägarna är båda utbildade fritidspedagoger och en av dem har genomgått rektorsutbildning.

Ingen av ägarna har särskilt tilldelats rollen som rektor utan det ansvar som enligt läroplanen åläggs rektor tas av dem båda. I skolans dokument används olika begrepp för ledningsfunktionen och de två ägarna, så som enhetschef, skolledning, skolpedagog, pedagogisk ledare och rektorer. Någon tydlig ansvarsfördelning finns inte mellan styrelse och de två ”rektorerna” och såväl lärare, elever som föräldrar uppgav att de vänder sig i olika frågor till den av ägarna som finns tillgänglig. I samtal med föräldrarna framkom att det funnits situationer då det varit fördelaktigt att ha en tydligare fördelning mellan huvudmannens respektive ”rektors” ansvar. Lärarna var dock på det klara med vem som har det pedagogiska ansvaret.

Huvudmannen har vid faktagranskningen meddelat att ansvars- och arbetsfördelningen efter inspektionsbesöket förtydligats så att det nu står klart vem som benämns samt innehar sådant ansvar som åligger rektor respektive verkställande direktör. Denna ansvarsfördelning skall förtydligas i skolans skriftliga dokument och för föräldrar i samband med informationstillfällen. Inspektörerna förutsätter att skolan i det avseendet fullföljer sina intentioner.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att Bergsundsskolans verksamhet huvudsakligen är av god kvalitet. Verksamheten ger eleverna förutsättningar att utvecklas i enlighet

med den värdegrund som gäller för utbildningen inom det offentliga skolväsendet.

Skolan bör dock relatera sin planering av undervisningen till de nationella målen. Skolan bör också utarbeta rutiner för användandet av de nationella styrdokumenten som utgångspunkt för regelbundna och kontinuerliga uppföljningar och bedömningar av enskilda elevers kunskapsutveckling. Dessutom bör skolan ge eleverna kunskap om det egna lärandet och den egna utvecklingen i förhållande till dessa nationella utbildningsmål.

Skolan bör fortsatt förbättra sitt arbete med åtgärdsprogram så att sådana upprättas enbart för de elever som befaras inte ha förutsättningar att uppnå nationella utbildningsmål.

Skolans kvalitetsarbete bör utföras mer systematiskt så att det bidrar till att förbättra elevernas resultat i enlighet med nationella utbildningsmål. Den upprättade kvalitetsredovisningen bör fortsatt utgöra ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten så att den främjar skolans kvalitetsarbete.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgången till utbildning som skall erbjudas, öppenheten och urvalsregler, personalens kompetens samt läromedel, pedagogiska material och utrustning.

Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av eventuella avgifter samt skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Bestämmelser finns i bl.a. skollagen och förordningen om fristående skolor.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Den grundläggande principen för intagning av elever till fristående skolor är att de skall vara öppna för alla elever. Av de dokument skolan delgivit inspektörerna i samband med inspektionen framgår att följande intagningsprinciper tillämpas vid antagning till förskoleklass och grundskola: ”Först till kvarn, men med syskonförtur.” Inspektörerna bedömer att Bergsundsskolan genom de intagningsprinciper som tillämpas är öppen för alla.

Personal

Skollagen fastställer att en fristående skola skall använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Undantag kan göras för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

Skolans verksamhetsidé innebär enligt huvudmannen att samtliga anställda vid skolan benämns pedagoger. I de dokument som skolan tillsänt inspektörerna inför inspektionsbesöket benämns de olika yrkeskategorierna lärare, fritidspedagog och barnskötare. Vid inspektionsbesöket stod klart att alla anställda verkar sida vid sida och både fritidspedagoger och barnskötare bedriver viss undervisning i grundskolans årskurser och då i synnerhet vid de tillfällen man de-

lar klasserna i mindre grupper. En av skolans anställda har en förskollärautbildning och har dessutom särskild lärarutbildning (SÄL). I förskoleklassen tjänstgör en lärare med lågstadielärarexamen eftersom skolans verksamhetsidé också innebär att en lärare följer sin klass från förskoleklassen till och med årskurs 3. I varje klass finns en ansvarig klasslärare med lärarutbildning.

Inspektörerna bedömer att skolan har tillgång till personal med utbildning för de verksamheter den bedriver.

Stabilitet

Inspektörerna har tagit del av huvudmannens årsredovisning för år 2005 och finner att resurserna totalt sett för verksamheten ger förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser. Skolan har också redovisat hur många elever som är placerade i kö till skolan. Inspektörerna bedömer att såväl elevunderlag som huvudmannens ekonomiska situation uppfyller de krav på stabilitet som ställs på en fristående skola.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan har de ovan bedömda förutsättningar som krävs för att bedriva en verksamhet i enlighet med de villkor som föreskrivs i skollagen och i förordningen om fristående skolor.

Datum	Ort
2007-02-26	Stockholm

Eva Hederström
Anette Älmdalen